

FN-förbundet
UNA SWEDEN

EN
BÄTTRE
VÄRLD

Foto: Shrawanngg, Unsplash

FN-rollspel om
Klimatförändringarna

Innehåll

Introduktion	3
Källor och länktips	4
Instruktioner	4
Förberedelser (1-2 lektioner)	4
Klädsel och språk.....	4
Resolutionsutkast.....	5
Mall för resolutionsutkast.....	5
Öppningstal (ca 30 minuter).....	6
Lobbying och resolutions skrivande (ca 90 minuter)	6
Debatt och votering (ca 45 minuter)	6
 Bakgrund och dagordningsfrågor	 7
Klimatfrågan	7
FN:s ramkonvention UNFCCC och principen om gemensamt men olika ansvar.....	8
Parisavtalet - ett nytt globalt klimatavtal	9
Klimatkonventionens partskonferenser, COP.....	10
Klimatrollspelets huvudfrågor	11
Utsläppsminskningar (mitigation).....	11
Anpassning, teknologi och finansiering	12
Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.....	13
Leave no one behind.....	13
 Ordförklaringar och förkortningar	 13

Foto: Carlos Grury Santos/Unsplash

Uppdaterad februari 2024 av Svenska FN-förbundet.

Introduktion

Detta material är en guide för ett FN-rollspel om FN:s årliga klimatförhandlingar. Med hjälp av materialet kan en lärare arrangera ett FN-rollspel i klassrummet eller på sin skola. De tänkta deltagarna är gymnasieelever. Under FN-rollspelet kommer eleverna representera olika länder i klimatförhandlingarna och diskutera utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder.

Materialet innehåller instruktioner för förberedelser, bakgrund och rollkort som utgår från ländernas åtaganden i klimatfrågan. Informationen på rollkorten är till stor del hämtad från ländernas nationella handlingsplaner. Materialet innehåller även en ordlista med de begrepp som ofta förekommer i rollkorten.

Detta rollspelsmaterial är producerat av Svenska FN-förbundet och uppdaterades senast i mars 2024. För mer information om FN-rollspel och ytterligare rollspelsmaterial, vänligen gå in på Svenska FN-förbundets hemsida och skolportalen.

Källor och länktips:

Världen förändras snabbt. Därför har vi tagit fram en sida med källor och länktips där du kan hitta uppdaterad statistik, fakta och fördjupa dig i frågorna som lyfts i detta FN-rollspel: <https://fn.se/wp-content/uploads/2024/04/Kallor-och-lankar.pdf>

Instruktioner

FÖRBEREDELSE (1–2 LEKTIONER)

Förbered eleverna på att de kommer agera som delegater, dvs representanter för länder i FN, för att diskutera klimatförändringarna. Poängtera gärna vikten av att gå in i sin delegatroll och inte agera som sig själv med egna åsikter eller önskemål i rollspelet. Tvärtom bygger hela rollspelet på att delegaterna agerar som diplomater som agerar och uttalar sig i enlighet med sitt lands regering. Detta innebär också att det är fokus på att lyssna på varandras olikheter för att kunna hitta kompromisser och samverka. Länder som tillsammans når gemensamma överenskommelser är framgångsrika i ett FN-rollspel.

Dela in eleverna i max 15 delegationer med 2 - 3 personer. Varje delegation representerar ett land och får möjlighet att förbereda sig med hjälp av materialets bakgrundsbeskrivning, rollspelsregler och det landkort som gruppen tilldelats.

Reservera tid innan FN-rollspelet för

- basfakta om klimatfrågan och COP,
- varje delegation att studera sitt eget (samt gärna övrigas) rollkort
- varje delegation att skriva ett utkast/förslag på resolution (se nedan)
- varje delegation att skriva ett öppningstal (se nedan).

Möblera lokalen så att varje delegation kan sitta tillsammans och samtidigt både se och höra allas framföranden. Ett bord längst fram i klassrummet behövs för mötesordföranden (denna roll kan t ex en extern eller klassens lärare ha). Bredvid ordförandebordet placeras med fördel ett ståbord eller liknande som talarstol. Placera landskyltar vid varje delegations plats och förbered gärna namnskyltar till varje delegat som visar vilket land de företräder.

KLÄDSEL OCH SPRÅK

Med enkla regler för klädsel och språk blir simuleringen mer verklighetstrogen och eleverna kommer snabbt in i rollen som delegater. Uppmuntra därför gärna alla som ska delta att komma formellt klädda till rollspelet. Delegatklädsel kan t ex innebära skjorta/blus och mörka byxor/kjol. Vi rekommenderar att ni använder er av någon form av klädkod för att underlätta för alla att gå in i sina roller och för att göra simuleringen så verklighetstrogen som möjligt.

I den formella debatten, som förs från talarstolen, tilltalar delegaterna alltid

ordförande med ”Ärade ordförande”. Ordförande tilltalar på samma sätt alltid delegaterna på motsvarande sätt, t ex ”högt ärade delegat från USA”. En annan viktig regel är att genomgående undvika ”jag” och ”du”. Använd i stället de olika ländernas namn, t ex ”Australien ser fram emot att ...” Maldiverna kräver att ...” EU ber den högt ärade delegaten för Bangladesh att förtydliga ...”

RESOLUTIONSUTKAST

Varje delegation bör innan mötets start ha förberett ett skriftligt resolutionsutkast där de formulerar sitt lands förslag till gemensam resolution. En resolution består av två delar, en med inledande satser och en med operativa satser. I de inledande satserna beskrivs situationen och varför länderna behöver ta nya beslut. I de operativa satserna framgår vilka åtgärder landet önskar att mötet ska enas om. Det finns regler för hur en resolution skrivs för att underlätta förhandlingar. Därför finns t ex inget subjekt i en resolution. Se mall nedan.

MALL FÖR RESOLUTION

Utskott:
Fråga rörande:
Framläggs av:
Stöds av:

FN:s klimatkonferens,

- (1) *Inledande* varje inledande sats med ett kursiverat verb i presens particip (slutar som regel på ”ande” eller ”ende”),
- (2) *Säkerställande* att varje rad numreras för att underlätta förhandlingarna,
- (3) *Avslutande* varje inledande sats med ett kommatecken,
- (4) *Försäkrande* att denna del innehåller viktig argumentering och historik,
- (5) *Hållande i minnet* att denna del även ska innehålla hänvisningar till eventuella
- (6) tidigare resolutioner och avtal,
- (7) *Uppmärksammande* på att dessa inledande satser ska fungera som bakgrund och motiv (8) för nedanstående operativa satser,
- (9) 1. Fastställer att den operativa delen av resolutionen alltid inleds med ett verb i
- (10) tredje person singularis;
- (11) 2. Påminner om att varje operativ sats avslutas med ett semikolon;
- (12) 3. Konstaterar att i denna avdelning avgörs det om resolutionen är vag, d v s
- (13) inleds med verb som
- (14) i) stödjer,
- (15) ii) vädjar,
- (16) iii) betonar;
- (17) 4. Konstaterar vidare att en stark resolution innehåller inledande verb som
- (18) i) kräver,
- (19) ii) fördömer;
- (20) 5. Påpekar att resolutionen är en enda lång mening som avslutas med en punkt.

FN-ROLLSPELETS TRE FASER

För att hinna med rollspelets tre olika faser behövs minst 2-3 timmar. Men använd gärna mer tid för att ge delegaterna möjlighet att på djupet gå in i sina roller och arbeta fram en genomarbetad resolution.

FAS 1. ÖPPNANDE AV KONFERENSEN OCH DELEGATIONERNAS ÖPPNINGSTAL (CA 30 MINUTER)

Rollspelet inleds högtidligt med att ordförande hälsar välkommen och formellt öppnar mötet. Här kan ni även ge plats för ev gästtalare (t ex rektor eller sakkunnig). Ordförande registrerar därefter vilka länder som är närvarande och därmed har rösträtt (görs med upprop där varje land uppmanas svara ”närvarande” och lyfta sin landskylt). Därefter är det dags för delegationernas öppningstal.

Öppningstalet (ofta max 1 minut) tar upp delegationens centrala ståndpunkter i klimatfrågan, helst på ett sätt som uppmuntrar övriga länder att samarbeta. Ordföranden kallar upp en representant per delegation, gärna i bokstavsordning, för att hålla öppningstal. Övriga delegater lyssnar för att förbereda sig inför förhandlingarna. Öppningstalen, inleds som regel alltid med ”Ärade ordförande, högt ärade delegater”.

FAS 2. LOBBYING OCH RESOLUTIONSSKRIVANDE (CA 1,5 TIMME)

Under lobbyingen minglar delegaterna och förhandlar om hur en gemensam resolution kan formuleras. Delegaternas uppgift är att skapa ett resolutionsutkast med så brett stöd som möjligt. Varje land kan endast stå bakom en resolution, antingen som framläggande land eller som stödjande land. Det innebär att ni som mest kommer få 3 olika resolutioner att debattera och votera om. Om det behövs så kan ordföranden efter en stunds lobbying välja vilka resolutionsutkast som har störst stöd och uppmana delegaterna att arbeta vidare i lobbyingen med dessa. **Tips:** Uppmuntra delegaterna att våga ta plats, gå in i sin roll, driva egna linjer men också vara öppna för kompromisser. Använd resolutionsmallar som stöd. Låt lobbyingen ske i en lokal med fika och plats för både mingel och resolutions skrivande. Låt en resolutionspanel stödja delegaterna med att forma gemensamma resolutionsutkast enligt mallen.

FAS 3. DEBATT OCH VOTERING (CA 45 MINUTER)

När det finns ett eller två resolutionsförslag med tillräckligt många länders stöd går FN-mötet in i sin slutfas där delegaterna i plenum/generalförsamlingen debatterar och röstar om en resolution i taget. Ordföranden har en viktig uppgift att se till att varje resolution får tillräckligt med tid för både debatt och votering enligt följande ordning:

Förödande översvämningar tvingar årligen hundratusentals människor att lämna sina hem och leverne. Bild från Storbritannien.
Foto: Chris Gallagher, Unsplash

1. **Debatt:** En delegat från framläggande land för det första resolutionsutkastet ombeds av ordföranden att läsa upp de operativa satserna. Delegaten ges sedan möjlighet att argumentera för sin resolution i t ex 1 minut. Efter detta ges möjlighet för andra länder att tala antingen för eller emot resolutionen. Ordföranden fördelar ordet, och har också en viktig uppgift att uppmuntra så många som möjligt att delta i debatten och se till att olika åsikter och argument kommer fram.
2. **Votering:** Varje medlemsland har en röst. Vid voteringen kan delegationerna antingen rösta för att anta eller avslå resolutionen. De kan även ges möjlighet att avstå från att rösta, så länge som inte allas röster behövs för att få fram ett resultat. En resolution antas när en majoritet röstar för att anta resolutionen. Hela förfarandet med debatt och omröstning upprepas för ytterligare resolutionsutkast, om sådana finns. De resolutioner som antas välkomnas och applåderas som resultatet av klimatmötet.

Ytterligare instruktioner och information om resolutioner finns i handboken om FN-rollspel på Svenska FN-förbundets hemsida.

Bakgrund och dagordningsfrågor

KLIMATFRÅGAN

Klimatfrågan med global uppvärmning i fokus är en av mänsklighetens största och mest komplexa utmaningar. Med global uppvärmning menas den observerade uppvärmningen av jordens lägre atmosfär och hav sedan 1950-talet, samt hur

uppvärmningen antas fortsätta framöver. Koncentrationen av växthusgaser ökar successivt i atmosfären vilket leder till högre temperaturer globalt, vilket i sin tur leder till mer extremt väder som torkperioder, värmeböljor och översvämningar. Under våren 2023 släppte forskare inom FN:s klimatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) en ny rapport med en sammanställning av världens klimatforskning. Det är en syntesrapport med syfte att ge beslutsfattare i världen viktigt kunskapsunderlag om klimatförändringarna, vilka risker som finns och möjliga lösningar. Rapporten var ett viktigt underlag för klimatkonferensen COP 28 hösten 2023.

Rapporten visar att klimatfrågan är mer akut än tidigare befarat och att klimatförändringar redan påverkar människor och ekosystem. Jämfört med den senaste syntesrapporten som släpptes 2014, visar rapporten från 2023 att många klimateffekter är värre än vad som tidigare förutspåddes. Det finns en snabbt krympande möjlighet att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5°C eller långt under 2°C för att säkerställa en livskraftig och hållbar framtid för alla. Klimatförändringarna orsakar redan negativa omfattande och alltmer oåterkalleliga förluster och skador på naturen och mänskliga system, vilket också försvårar att åstadkomma hållbar utveckling.

Forskare och klimatexperter är överens om att omfattningen av klimatförändringarna som observeras idag inte har någon motsvarighet på tusen år. Under 1900-talet (under perioden 1850–1900 och 1995–2014) steg den globala genomsnittstemperaturen med 0,85°C. Klimatförändringarna påverkar dessutom alla världens bebodda regioner redan idag. Under perioden 2011–2020 var den globala medeltemperaturen 1,1°C högre än under perioden 1850–1900. De globala utsläppen av växthusgaser har fortsatt öka och det är otvetydigt att mänsklig påverkan, främst genom utsläpp av växthusgaser, har värmt upp klimatsystemet, uppvärmningen av atmosfären, havet och landområdena.

IPCC:s rapport konstaterar att en global temperaturökning på 1,5°C ligger nära i tid och att de beslut som tagits hittills inte räcker för att vända utvecklingen. Flera regioner i världen har redan en högre regional uppvärmning och har upplevt över 1,5°C temperaturökning under minst en säsong. Forskarna menar att konsekvenserna av klimatförändringarna kan bli mycket allvarliga och påverka en rad olika områden; som internationell säkerhet, livsmedelssäkerhet, vattenförsörjning och människors hälsa. Likaså hotas även människors grundläggande behov och rätt till mat, bostad, sjukvård, utbildning och trygghet. Såväl rika som fattiga länder drabbas, men människor och samhällen med minst resurser som i minst utsträckning bidragit till uppvärmningen, kommer drabbas mest då de är geografiskt och ekonomiskt mest sårbara.

Under de kommande hundra åren förväntas havsytan stiga. Under 2000-talet kan den stiga med upp till 1,5 meter. Havsisen i Arktis riskerar att helt försvinna under sommaren och små känsliga ekosystem, så som korallrev och små öar, kommer antagligen inte överleva en global uppvärmning på 2 grader. Det finns dock hopp att de kanske klarar 1.5 graders uppvärmning. Detta är bara några exempel på de

negativa konsekvenser klimatförändringarna medför. De närmaste åren blir därför avgörande eftersom de globala utsläppen fortsätter att öka. I rapporten menar IPCC också att tekniken och lösningarna redan finns, men att den politiska viljan och det politiska ledarskapet saknas.

FN:S RAMKONVENTION UNFCCC OCH PRINCIPEN OM GEMENSAMT MEN OLIKA ANSVAR

FN-systemet har en mycket viktig roll i de globala klimatförhandlingarna då det är mellan de stater som anslutit sig till FN:s ramkonvention om klimatförändring (United Nations Framework Convention on Climate Change, förkortat UNFCCC) som de internationella klimatförhandlingarna sker. Enligt denna klimatkonvention är principen om gemensamt men olika ansvar central, vilket innebär att det huvudsakliga ansvaret vilar på de utvecklade och rikare länderna.

Den globala uppvärmningen är ett gränsöverskridande problem, därför är globala överenskommelser en förutsättning för att bromsa klimatförändringarna. Oavsett var utsläppen av växthusgaser sker påverkas hela världen. Men för att de överenskommelser och avtal som slutits inte ska bli tomma ord måste samtliga länder uppleva besluten som riktiga och rättvisa. Förhållandet och förtroendet mellan höginkomstländerna, medel- och låginkomstländerna, är en nyckelfråga vid internationella klimatförhandlingar. Många låg- och medelinkomstländer har lågt förtroende för höginkomstländerna som hittills inte uppfyllt sina löften om biståndsvolymer och minskade koldioxidutsläpp.

En viktig princip i FN:s ramkonvention om klimatförändring (UNFCCC), och i dess Parisavtal, är principen om gemensamt men olika ansvar. Det betyder att höginkomstländerna tar ledningen i kampen mot klimatförändringarna och finansieringen av åtgärder för att mildra konsekvenserna av dess skadliga effekter. Detta är grundläggande eftersom höginkomstländerna historiskt stått för den allra största delen av utsläppen medan låginkomstländerna har närmast försumbara utsläpp men påverkas mest av klimatförändringarna. Det innebär även att låginkomstländer inte tvingas bromsa utvecklingen mot högre välbästand.

PARISAVTALET - ETT NYTT GLOBALT KLIMATAVTAL

I december 2015 samlades världens länder i Paris för att under FN:s ledning förhandla fram ett nytt internationellt klimatavtal under klimatkonventionen. Det nya avtalet skulle framför allt styra mot kraftigt minskade utsläpp från höginkomstländerna, med bidrag på frivillig basis från alla länder. Förhandlingarna ledde till målet att hålla den globala uppvärmningen under 2 grader jämfört med förindustriell tid och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Parisavtalet blev i detta avseende en framgång. Inledningsvis stod alla världens länder bakom Parisavtalet. År 2017 valde USA att lämna avtalet, vilket var ett stort bakslag för det globala klimatarbetet. I samband med maktskiftet i USA 2021 gick landet återigen in i avtalet. Idag omfattar avtalet alla världens länder.

Parisavtalet vidareutvecklar tanken att utvecklingsländernas utsläpp kan begränsas utan att ländernas möjligheter till hållbar utveckling äventyras. Detta genom stöd från de rika länderna till både utsläppsminskningar och anpassning till skadliga klimatförändringar.

För att besluten inte ska bli tomma ord är det viktigt med uppföljning och redovisning av ländernas klimatarbete. Parisavtalet fastslog därför att samtliga länder ska lämna in en nationell beslutad åtgärdsplan var femte år för att minska utsläppen. Vidare fastslog även Parisavtalet att ländernas åtaganden ska skärpas och att ambitionsnivån ska öka successivt, med avstämning vart femte år. I ländernas uppföljningar (Nationally determined contributions, NDCs) ska de kommunicera vilka åtaganden de gör och planerar att göra för att nå upp till målen som finns i Parisavtalet. Samtliga stater uppmanas att sätta mål för att nå nettoll utsläpp av växthusgaser. Det betyder att mängden växthusgaser som kommer ut i atmosfären inte ska vara mer än det som försvinner naturligt - så att mängden växthusgaser inte ökar. Utsläppen måste därför hållas lägre än den mängd som fångas upp.

De internationella klimatförhandlingarna är komplexa och kräver beslut i många mindre delfrågor. I och med att Parisavtalet trädde i kraft bara ett år efter beslutet har arbetstakten ökat för att få alla tekniska regler på plats. År 2018 beslutades det om att följa den så kallade regelboken som beskriver hur länderna ska planera, rapportera, genomföra och följa upp de nationella åtagandena. Förhandlingarna på de årliga COP-mötena (Conference of the parties) handlar bland annat om hur de nationella löften om utsläppsminskningar ska kunna skärpas snabbt nog för att kunna bromsa den snabba klimatförändringen. De handlar också om åtgärder för klimatanpassning, finansiering, teknikutveckling och tekniköverföring samt avskogning.

Parisavtalet innebar ett stort steg framåt i att formulera det långsiktiga målet för klimatarbetet och att mobilisera insatser från alla länder genom frivilliga åtaganden. Många viktiga frågor är dock ännu olösta: Hur ska de svaga åtaganden om utsläppsminskningar som gjorts kunna stärkas så att 2-gradersmålet kan nås? Vilka mekanismer ska ligga till grund för utsläppsminskningen? Går det att ha ett mål om 1,5 graders temperaturökning? Hur ska det tekniska och finansiella stödet till klimatanpassning öka och komma medel- och låginkomstländerna till godo? Hur ska avskogningen stoppas?

KLIMATKONVENTIONENS PARTSKONFERENSER, COP

Det hålls årligen partskonferenser med alla länder som undertecknat klimatkonventionen. De kallas för COP, vilket står för Conference of the Parties. Här fattas många viktiga och avgörande beslut gällande ländernas klimatarbete för att minska utsläppen av växthusgaser och anpassning till klimatförändringar.

Efter IPCC:s rapport och alla staters uppföljning av klimatmålen konstaterades att

de vidtagna åtgärderna är långt från de som krävs för att nå upp till målen som finns i Parisavtalet. Inför COP 28, klimatkonferensen som arrangerades under hösten 2023 i Dubai, spekulerade många experter om hur långt konferensen skulle gå i beslut om att fasa ut fossila bränslen som kol, gas och olja. Det var en fråga som EU redan innan konferensen började hade varit tydliga med att de skulle trycka på. Mötet var avslutningen av den första utvärderingen av alla länders åtaganden för att nå målen i Parisavtalet (Global Stocktake, GST).

Den 13:e december 2023 togs beslut om klimatavtalet och COP 28 avslutades. Det blev särskilt uppmärksammat att det i avtalet står att världen ska ställa om från fossila bränslen. I och med det är det första gången alla världens länder kommer överens om något liknande och första gången fossila bränslen nämns i ett slutavtal från FN:s klimatförhandlingar. Avtalet har dock kritiserats för att kunna tolkas på olika sätt. Det står att det är bråttom med omställningen, men specificeras inte hur snabbt det ska gå. Avtalet möjliggör dock att civilsamhället kan sätta större press på sina regeringar att skynda på avvecklingen av fossila bränslen för att nå Parisavtalets överenskommelse om att uppvärmningen av planeten inte får stiga med mer än 1,5 grad.

Några beslut från klimatavtalet är att alla stater är överens om att minska utsläpp av växthusgaser och ställa om från fossila bränslen, öka klimatanpassningen och ställa om finansiella flöden. I det arbetet ska en ny fond upprättas och syftet med den är att hjälpa sårbara utvecklingsländer att hantera klimatrelaterade skador och förluster. Det är något som många länder och framför allt ö-nationer har efterfrågat under lång tid. Det är en del av principen om gemensamt men olika ansvar och den rättvisa omställningen att fattigare länder ska få bistånd för att minska utsläppen och hantera klimatförändringarna.

COP 29 arrangeras hösten 2024 av Azerbajdzjan i Baku. Inför COP 30 i Brasilien ska alla länder återigen ta fram nya nationella åtgärdsplaner (Nationally Determined Contributions, NDC:s) för att nå Parisavtalets mål.

KLIMATROLLSPELETS HUVUDFRÅGOR

Frågorna vid de internationella förhandlingarna sammanfattas i rollspelets två huvudfrågor. Ni kan välja att låta rollspelet inkludera båda frågorna eller endast en av frågorna. Om ni vill inkludera båda frågorna i rollspelet kan två utskott få varsin fråga för att sedan samlas för att debattera och rösta om resolutionerna.

1. Utsläppsminskningar (Mitigation)

Hur utsläppen av växthusgaser ska begränsas diskuteras på olika plan. De handlar både om hur det globala långsiktiga 1,5-gradersmålet faktiskt ska nås och om själva konstruktionen och fördelningen av åtaganden om utsläppsminskningar mellan länder. Utgå i FN-rollspelet från de fakta ni får på rollkortet om befintliga överenskommelser, inklusive Parisavtalet och ländernas egna åtaganden om utsläppsminskningar.

En påtaglig konsekvens av långvarig torka och hög värme är att antalet skogsbränder blir fler och ökar i omfattning

Foto: iStock

För att nå målet om utsläppsminskningar kan länderna komma överens om till exempel frågor som nya löften om skärpta nationella utsläppsminskningar, energiförsörjning och energieffektivisering, teknologiutveckling och minskad avskogning. Den främsta frågan är hur länderna som orsakar de största utsläppen ska kunna lägga om kursen i tid och genomföra tillräckliga utsläppsminskningar fram till 2050 för att tillsammans med övriga länders insatser i princip uppnå noll nettoutsläpp globalt.

2. Anpassning, teknologi och finansiering

Frågan om anpassning (adaptation) till klimatets förändring är central för medel- och låginkomstländer. Utöver kraven på minskade utsläpp i höginkomstländer kräver medel- och låginkomstländer omfattande tekniskt och finansiellt stöd för sin anpassning till ett förändrat klimat. Diskussionerna om anpassning har varit svåra men handlar inte så mycket om att höginkomstländer ska bistå utvecklingsländerna, vilket redan framgår av Klimatkonventionen (UNFCCC) att de ska göra, utan mer om hur medel- och låginkomstländer ska få tillgång till tillräckliga och nya finansiella resurser på ett transparent sätt. Tekniköverföring och avskogning är också en del av diskussionen. Frågan om långsiktiga mål är också viktig i anpassningssammanhang. Målet 2 grader kommer att kräva mer anpassning och skapa större problem än om målet 1,5 grader kan uppnås.

AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny utvecklingsagenda vid namn Agenda 2030. Agendan består av 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringarna och skapa fredliga och trygga samhällen. Det är den mest ambitiösa planen för att skapa en hållbar utveckling som världen någonsin antagit. De tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna, är en viktig utgångspunkt för de globala målen. Mål 13 handlar om att bekämpa klimatförändringarna, samt att stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och katastrofer. Målen ska vara uppnådda till år 2030.

LEAVE NO ONE BEHIND

”Leave no one behind” - att ingen ska lämnas efter - är löftet bakom de globala målen för hållbar utveckling. Det representerar åtagandet från alla FN:s medlemsstater att utrota fattigdom i alla former, sätta stopp för diskriminering och utanförskap, ta itu med klimatförändringar, främja fred och rättvisa och minska de ojämlikheter och sårbarheter som lämnar människor bakom sig. Leave no one behind innebär att det finns en jämlikhetsaspekt i de globala målen. Leave no one behind innebär därmed att alla ska dra nytta av alla framsteg som gjorts och att inget av de globala målen kan anses vara uppfyllt om det inte uppfyllts av alla. Det kräver att diskriminering och ojämlikhet inom och mellan länder bekämpas.

Ordförklaringar och förkortningar

ORDFÖRKLARINGAR

Delegat

Som delegat i ett FN-rollspel går eleverna in i rollen som diplomat och företräder ett land på ett FN-möte. Delegates uppgift är att förhandla å sitt lands vägnar och komma överens med andra länders delegatar om en gemensam resolution.

Lobbying

I FN-sammanhang är lobbying en informell debatt som förbereder den formella debatten. I lobbyingen kan även t ex civilsamhällesorganisationer eller företag tillåtas delta.

Konvention	En konvention är en juridiskt bindande överenskommelse mellan länder som stater kan skriva under för att visa att de vill följa den. Det är först när en stat skrivit under och ratificerat den som den blir juridiskt bindande. Den innehåller en problembeskrivning och punkter som förklarar vad länderna binder sig att följa. Det krävs ofta långa förhandlingar för att komma överens om texten i en konvention.
Signera en konvention	En stat som signerar, undertecknar en konvention är bunden att agera på ett sätt som inte går emot konventionens mål och syfte. För att åtagandet ska gälla fullt ut måste staten sedan ratificera konventionen. Då blir den juridiskt bindande.
Ratificera en konvention	Ratifikation kallas det beslut en stat tar att förbinda sig till en internationell överenskommelse. Det är steget efter att skriva under en konvention och är juridiskt bindande. I demokratier brukar ratificeringen kräva att parlamentet godkänner överenskommelsen.
Reservera sig mot en artikel en konvention	Vid ratifikation av en konvention kan stater reservera sig mot vissa delar eller artiklar i fördraget. De uttalar därmed att de inte ämnar följa dessa delar av konventionen.
Resolution	En resolution är en typ av beslut som antas i FN:s olika organ. I FN-sammanhang är det endast säkerhetsrådet som kan anta resolutioner som är bindande för medlemsstaterna, medan generalförsamlingens resolutioner ses som rekommendationer. Resolutionen uttrycker i regel rekommendationer för hur stater ska arbeta med frågan.
Suveränitet	Folkrättsligt begrepp för en stats självständighet i förhållande till andra stater och för dess rätt att utöva makt inom det egna territoriet.

FÖRKORTNINGAR

Annex I/Icke-Annex I länder	Annex I till Klimatkonventionen räknar upp de rika, utvecklade länderna som bl.a. ska påta sig utsläppsminskningar och finansiera låg- och medelinkomstländernas kostnader för anpassning och utsläppsminskningar. Alla andra länder är Icke-Annex I. Indelningen är i dag föråldrad.
AOSIS – Alliance Of Small Island States	Alliance Of Small Island States – En organisation av fattiga lågt liggande ö-länder i Stilla Havet som kommer att drabbas hårt av stigande havsnivåer. Driver krav på att begränsa temperaturökningarna till under 1,5 grader Celsius.
BAU – Business As Usual	Business As Usual – Ett lands utvecklingsscenario för t.ex. koldioxidutsläpp, som innebär att ingen ny lagstiftning eller nya nationella åtgärder påverkar utvecklingen.
Black Carbon	Sotpartiklar som kraftig påverkar temperaturen när de släpps ut i luften eller faller ner på snö – eller istäckta ytor.
BRICS	Länderna Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika.
CCS – Carbon Capture and Storage	En teknik för att fånga in koldioxid från kraftverk och industrier och leda ner koldioxiden i underjordiska förvar.
CDM – Clean Development Mechanism	En av Kyotoprotokollets tre så kallade flexibla mekanismer. CDM möjliggör för höginkomstländerna att göra utsläppsminskningar i låg- och medelinkomstländerna och tillgodoräkna sig utsläppsminskningarna.
CIF – Climate Investment Fund	Fond för att stödja utsläppsminskningar i låg- och medelinkomstländerna som stöddes av USA och Japan.

Climate Action Tracker, CAT	Webbplats som ger detaljerad information om ländernas NDCer och deras ambitionsnivåer liksom deras utsläpp och energipolitik. (www.climateactiontracker.org).
Climate Watch	Erbjuder öppen data, visualiseringar och analyser för att hjälpa beslutsfattare, forskare och andra intressenter att samla insikter om ländernas klimatframsteg. Information om samtliga länders utsläpp i detta dokument är hämtat från Climate Watch. (www.climatewatchdata.org)
COP	Klimatkonventionens högsta beslutande organ, Conference of the Parties. Träffas en gång om året, senast COP25 i Madrid 2019. COP26 skulle hållas år 2020, men på grund av pandemin har den framlagts till hösten 2021.
G77, G77 och Kina	Den största förhandlingsgruppen i FN som i princip samlar alla låg och medelinkomstländer. Kina har efter sin snabba ekonomiska utveckling ändå velat associera sig med dessa länder, därav namnet G77 och Kina. Namnet går tillbaka till 1960-talet då det fanns just 77 låg- och medelinkomstländer i världen.
G7 Group of 7	Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland och USA.
GCF - Gröna klimatfonden	En fond under Klimatkonventionen som tillkommit för att vara Parisavtalets ekonomiska stödmekanism för låg- och medelinkomstländerna. GCF har sitt högkvarter i Sydkorea.
GTP- Global temperature potential	Mått på en växthusgas förmåga att bidra till den globala temperaturökningen relativt koldioxid.

GWP – Global Warming Potential	Mått på förmågan hos en växthusgas att bidra till växthuseffekten och den globala uppvärmningen. Skalan är relativ och jämför den aktuella gasens klimatpåverkan med effekten av samma mängd koldioxid. Till exempel medför ett kilogram metan 24 gånger mer uppvärmning än ett kilo koldioxid i atmosfären över en hundraårsperiod.
HCFC -22, HCFC -23	Två olika så kallade Hydroklorofluorkarboner, som bland annat används som kylmedium, som är växthusgaser och påverkar ozonskiktet.
INDC – Intended Nationally Determined Contribution	De tillänkta, nationellt bestämda bidragen om utsläppsminskningar som länderna lämnade in under 2015 och som var en grund för Parisavtalet. Ett lands INDC blir automatiskt en NDC när landet ratificerat Parisavtalet.
IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change	FN:s vetenskapliga klimatpanel som regelbundet gör en sammanställning av all klimatforskning.
JCM – Joint Crediting Mechanism	En egen version av CDM som Japan skapat för att inom ramen för bilaterala avtal göra utsläppsminskningar i andra länder och där Japan och landet delar på utsläppsminskningarna. Detta är inte godkänt av klimatkonventionen.
Koldioxidekvivalenter	Summering av utsläpp av olika växthusgaser där GWP används för att räkna ut motsvarande utsläpp som det vore koldioxid. Skrivs ofta som CO ₂ e (kvivalent).
LDC-Least Developed Countries	De minst utvecklade låg- och medelinkomst-länderna.
LULUCF- Land Use, Land Use Change and Forestry	Utsläpp av växthusgaser beroende av hur marken används, förändringar i markanvändningen och skog. Det gäller t.ex. jordbruksmark, avskogning eller skogsplantering. Avskogning ger utsläpp men

	beskogning ger upptag av koldioxid. I de utsläppsvärden som finns i varje rollkort är LULUCF medräknat. Länder med små utsläpp av koldioxid från fossila bränslen men med stor avskogning får då ändå betydande koldioxidutsläpp.
NDC – Nationally Determined Contribution	Se INDC.
OECD – Organization for Economic Cooperation and Development	Höginkomstländernas samarbetsorganisation om ekonomisk utveckling och sociala frågor. OECD arbetar också med miljö- och klimatfrågor.
OPEC – Organization of Petroleum Exporting Countries	Samarbetsorganisation för de oljeproducerande länderna Algeriet, Angola, Ecuador, Förenade Arabemiraten, Indonesien, Iran, Irak, Kuwait, Libyen, Nigeria, Qatar, Saudiarabien, och Venezuela.
Ratifikation	Om en stat ratificerar ett avtal innebär det att landet har godkänt avtalet och förbinder sig att följa det. Avtalet blir då juridiskt bindande för den staten.
REDD/REDD+ - Reducing emissions from deforestation and forest degradation	Ett system för höginkomstländer att betala tropiska regnskogsländer för att upphöra med avskogning och olämpligt skogsbruk med höga koldioxidutsläpp som följd. Har förhandlats inom Klimatkonventionen.
SIDS – Small Island Developing States	En grupp i FN-systemet som värnar de fattiga, lågt liggande ö-nationernas intressen. Delvis överlappande med AOSIS.
SLCP – ShortLived Climate Pollutants	Kortlivade Klimatpåverkande Luftföroreningar, som black carbon, troposfäriskt ozon, metan och vissa HFC (hydroflourkarboner). SLCP har en livstid i atmosfären på mellan ett par veckor och 15 år.
UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change	FN:s klimatkonvention som skrevs på i Rio de Janeiro 1992. Under Klimatkonventionen finns Kyotoprotokollet och Parisavtalet.

U N I T E D N A T I O N S A S S O C I A T I O N O F S W E D E N

POSTADRESS Svenska FN-förbundet, Box 15115, 104 65 Stockholm · BESÖKSADRESS Alsnögatan 7 · TEL 08-462 25 40 · E-POST info@fn.se · WEBB fn.se
ADDRESS *United Nations Association of Sweden, P.O. Box 15115, SE-104 65 Stockholm, Sweden* · PHONE +46-8-462 25 40 · E-MAIL info@fn.se